

A HELYI SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉRTÉKEINEK FELISMERÉSE DELIVERABLE D.T2.1.2 (WP 2, ACTIVITY A.T2.1)

Készítette	PP2 - REGVEN with the contribution of PP4 - JARINA PP5 - BOVEC PP7 - B&S PP12 - SOPK
Projekt	CE1152 ARTISTIC Interreg CENTRAL EUROPE Programme
A projekt weboldala	https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ARTISTIC.html
Vezető partner	T2i trasferimento tecnologico e innovazione
Cím	Veneto Region Directorate Industry, Craft, Commerce and Services O.U. Industry and Craft Fondamenta S. Lucia, Cannaregio 23, 30121 Venezia ITALY
Email	elisa.bertoni@regione.veneto.it giulio.cavinato@regione.veneto.it
Időpont	30/06/2019

LIGHT VERSION, HU

ARTISTIC

1. Bevezetés

Az Interreg Central Europe Program keretében megvalósuló ARTISTIC projekt a második szakmai munkacsomagban előírányzott tevékenységek által „A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos tevékenységek fenntarthatóságának javítása szolgáltatások és minőségi segítségnyújtás révén” felhasználásra kész eszközkészletet kíván létrehozni szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos projektek generálásához és fejlesztéséhez. Ezen eszközkészlet alapján kerülnek kidolgozásra azok az anyagok, amelyeket a projekt minden régiójában megszervezett helyi képzési alkalmakkor a képzési modulok során felhasználhatnak.

Ez az eszköz támogatja a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos kezdeményezések azonosítási szakaszát, és előzetes segítséget nyújt az ezt követő lépésekhez, amelyeket az ARTISTIC partnerség által kifejlesztett egyéb speciális eszközök felhasználásával hajtanak végre, és amelyek célja az ismeretek átadása a potenciális vállalkozóknak a szellemi tulajdonjogvédelem, a finanszírozási módszerek és a kommunikációs készségek területén az üzleti sikeresség fokozása érdekében.

2. Eszköz a helyi szellemi kulturális örökség felismeréséhez

2.1 Általános leírás és a fejlesztendő szolgáltatás céljai

Az első lépés az értékek azonosítása: adott örökség azonosítása és annak bemutatása önmagában is promóciót jelent, amely segíti a magánszemélyt vagy egyéb szereplőt a szellemi kulturális örökség védelmében azáltal, hogy jövedelmezővé és gazdaságilag fenntarthatóvá teszi azt. A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos új kezdeményezések azonosítása azonban meglehetősen bonyolult folyamat.

Mindenekelőtt a nem anyagi kultúra törékeny és megfoghatatlan. Egyrészt az emberi elmében manifesztálódik, válik valóságossá, másrészt a régió vagy a helyi közösség számára olyannyira nyilvánvaló és mindennapos lehet, hogy a lakosok nem is ismerik fel, hogy tulajdonképpen nagyon különleges, ebből kifolyólag nem is látják annak fejlesztési potenciálját a helyi gazdaságban (kivéve a turizmust). Másfelől az is lehetséges, hogy a regionális szellemi örökséget továbbra is csak a társadalom egy bizonyos csoportja gyakorolja, mint például az idős emberek.

Ráadásul azok, akik új kezdeményezéseket akarnak építeni és végrehajtani a szellemi kulturális örökségek területén, általában nem ismerik fejlesztésük kockázatait és lehetőségeit, sok esetben nem ismerik a jogi formák kialakításának és a finanszírozási lehetőségek hátterét. A többség nem szándékozik a szellemi kulturális örökséget üzleti és gazdasági fejlődés potenciáljának tekinteni, ezért is döntő jelentőségű a helyi szellemi kulturális örökségek megőrzése és fejlesztése, a tudatosság terjesztése, valamint a potenciális ötlet- és projektgazdák segítése abban, hogy az ötleteiket a leghatékonyabban valósíthassák meg.

ARTISTIC

A fenti célok mentén jelen segédlet különböző kérdőívekből és értékelőlapokból áll, hogy megkönnyítse a szellemi kulturális örökség oktatóinak és mediátorainak a munkáját az új kezdeményezések azonosításában és támogatásában, kiemelve a vállalkozói ötletek erősségeit, gyengeségeit, kritikáit és fejlesztési potenciálját a kezdeti szakaszban. Ebből kifolyólag a vázolt folyamatra szükség van az új megoldások kidolgozásához, valamint új vállalkozások alapításához a szellemi kulturális örökség különböző területein.

2.2 Célok

A fentieknek megfelelően jelen segédlet/eszköz fő célja új vállalkozási / együttműködési kezdeményezések elindításának megkönnyítése a szellemi kulturális örökség helyi népszerűsítésének támogatása érdekében, az új kezdeményezések és projektek azonosítására szolgáló közös módszertan segítségével. Az eszköz céljai:

- az egyének, csoportok vagy más kulturális szereplők ötleteinek, tevékenységeinek felismerése a kezdeti / előkészítő szakaszban;
- új, helyi szellemi kulturális örökségi kezdeményezések felismerése a kezdeti szakaszban;
- az új és a meglévő szellemi kulturális örökségi kezdeményezések „vezetése”, azonosítva az erősségeket és gyengeségeket, amelyekre a későbbiekben építhetnek.

2.3 A szolgáltatás logikája

A szellemi kulturális örökségi mediátor feladata a tradíciók ismeretén alapuló kezdeményezések és azok hordozói vállalkozói potenciáljának azonosítása. Az eszközt úgy fejlesztették ki, hogy megfelelő segítséget nyújtson a projektek meglévő hiányosságainak és gyenge pontjainak kezelésében, valamint támogassa a kezdeményezéseket az üzleti tevékenység során felmerülő kritikus kérdésekben. A helyi szellemi kulturális örökségi kezdeményezések azonosítását két lépésre bontottuk, valamint ehhez készült egy kérdőív és monitoring értékelő munkalap:

1. A kezdeti szakasz, amelyben a mediátorok felismerik a szellemi kulturális örökségi erőforrásokat;
2. A második lépés, amelyben a mediátorok azonosítják az szellemi kulturális örökségben rejlő üzleti lehetőségeket, ötleteket gyűjtenek, és a fejlettségi szintjüknek megfelelően végig vezessék őket egy új vállalkozás létrehozásának folyamatában.

Fontos leszögezni, hogy az itt bemutatott segédlet/eszköz által meghatározott azonosítási szakasz meg kell, hogy előzze az **ARTISTIC partnerség által kidolgozott eszköztár felhasználásával megvalósítandó támogató/kísérő szakaszt**, melynek célja az ismeretek átadása a potenciális vállalkozók számára a szellemi tulajdonjogok védelméről, a finanszírozási módszerekről és a kommunikációs készségekről, mindez az adott kezdeményezés sikerességének fokozása érdekében.

ARTISTIC

ELSŐ LÉPÉS - a helyi szellemi örökségi források felismerése **(1 sz. FÜGGELÉK “Kutatási modell a szellemi kulturális örökség felismerésére”)**

Először is alapvető fontosságú annak tisztázása, hogy mi is a szellemi kulturális örökség, annak érdekében, hogy a mediátori tevékenységek célzottan működhessenek. Az UNESCO meghatározása szerint a szellemi kulturális örökség nem maga a „gyakorlati megnyilvánulás”, hanem az gazdag tudásanyag, amelyet az egyik generációról a másikra továbbítanak. Az a tudás-átadás, amelynek releváns társadalmi és gazdasági értéke van a helyi közösségek számára. Jellemzője az, hogy:

- Hagyományos, kortárs és élő is egyszerre: nemcsak a múlt örökölt hagyományait képviseli, hanem a kortárs vidéki és városi gyakorlatokat is, amelyekben különféle kulturális csoportok vesznek részt;
- Befogadó: beleérthetjük a szellemi kulturális örökség más definícióit is, amelyek akár hasonlóak is lehetnek a mások által használt kifejezésekhez. Hozzájárul a társadalmi kohézióhoz, ösztönözve az identitás és a felelősségvállalás érzetét, amely segíti az egyént abban, hogy egy adott vagy több közösség részének érezhesse magát, és ilyen módon, tágabb értelemben a társadalom részét képezze;
- Reprezentatív: alapjait a közösségekben találhatjuk meg, és azoktól függ, akik hagyományaikat, készségeiket és szokásaikat nemzedékről nemzedékre a közösség többi részének, vagy más közösségeknek adják át;
- Közösségi alapú: csak akkor lehet örökség, ha azt a közösségek, csoportok vagy egyének elismerik, amelyek létrehozzák, fenntartják és továbbítják - az ő elismerésük nélkül senki más nem döntheti el, hogy egy adott kifejezés vagy gyakorlat az adott csoport öröksége lenne.

A szellemi kulturális örökség védelméről szóló UNESCO-egyezmény 2003-tól keretet biztosít a szellemi kulturális örökség különböző formáinak azonosításához:

- szóbeli hagyományok és kifejezések, ideértve a nyelvet mint az immateriális kulturális örökség eszközét;
- előadóművészet;
- társadalmi gyakorlatok, rituálék és ünnepi események;
- a természettel és a világegyetemmel kapcsolatos ismeretek és gyakorlatok;
- tudás és készségek a hagyományos kézműves termékek előállításához.

Különböző megközelítések és kutatási eszközök segíthetnek az szellemi kulturális örökséggel foglalkozó szakembereknek, közvetítőknek a kulturális erőforrások felismerésében, amint azt a „Cultural Capital Counts / a kulturális tőke számít!” című projektben közzétett „A szellemi kulturális erőforrások azonosításának kézikönyve” ismerteti. Segíthetnek egy régió szellemi kulturális örökség áttekintésében, és tájékozódhatnak arról, hogy a lakosok mit tartanak számon örökségként, mely örökségek léteznek, és mely tulajdonságok kapcsolhatók hozzá:

ARTISTIC

- Személyes interjú: alapvetően két ember közötti beszélgetés, ahol az interjú készítője kérdezi az interjúalanyt annak érdekében, hogy bizonyos információkat tudjon meg, illetve személyes véleményét ismerhesse meg;
- Fókuszcsoporthoz interjú: ebben az esetben egy képzett moderátor beszélget egy csoporttal annak érdekében, hogy kiderítse ötleteiket, érzelmeiket és hozzáállásukat egy adott témában;
- Résztevő megfigyelés: az adatgyűjtés azon módszere, amelyet a terepi tanulmányok során alkalmaz a „Megfigyelő”, aki a megfigyelt közösség vagy csoport tagja lehet. Ebben az esetben a megfigyelő közvetlenül részt vesz a közösségi életben, és a csoport szempontjából figyeli a folyamatokat, megtanulva szokásaikat és nyelvüket;
- Levéltárak és más források (vannak bizonyos leírások, illetve különféle nyilvántartások a szellemi kulturális örökség nyomait illetően, amelyekben ezzel kapcsolatos adatokat találhatunk. Néhány ilyen példa; az elődeink kézzel írt daloskönyvei, régi rajzok, festmények, fényképek, filmek vagy kézműves alkotások, szertartások, naplók, levelek és különféle események beszámolóit).

MÁSODIK LÉPÉS - a szellemi kulturális örökségben rejlő üzleti lehetőségek feltárása (2. sz. FÜGGELÉK)

A szellemi kulturális örökség megóvható és megőrizhető, átadható, továbbfejleszthető és érvényesíthető azzal, hogy potenciálisan jövedelmező tevékenységek vagy vállalkozói együttműködések kezdeményezéseivé válhat. Például a szellemi kulturális örökséggel összekapcsolt kézműves- és kulturális ipar könnyen megfigyelhető a Veneto régió területén, ahol elsősorban a hagyományos kézműves ágazatok működnek, mint például a klasszikus bútorgyártás, arany-, kerámia-, művészi üveg megmunkálás. További jó példa a „területi múzeumok” újbóli megnyitása, ahol a kulturális örökségbe tartozó különböző művek, történelmi események, régészeti felfedezések vagy a sajátos, helyi életformák megismertetése zajlik (alpesi hagyományok, etnikai kisebbségek stb.). Tehát, amint az adott szellemi kulturális örökség erőforrást azonosítottak, a szellemi kulturális örökség mediátornak egyfajta „előzetes értékeléssel” ellenőriznie kell, hogy vannak-e ehhez kapcsolódó üzleti lehetőségek. A helyi szellemi kulturális örökség szereplővel (pl. idősebb kézművesek, hagyományos ismeretek birtokosai) folytatott konzultáció során a mediátor fontos információkat gyűjt a következő elemek ellenőrzésével, annak felmérése érdekében, hogy a vállalkozói ötletek fenntarthatóak-e:

- az UNESCO egyezményben meghatározott jellemzők megléte,
- kapcsolat az UNESCO egyezményben meghatározott kategóriákkal,
- a helyi területi környezet javítása és bevonása,
- az ötlet „fejlettségi szintje”, részletek ismerete,
- a kezdeményezés innovatív elemei,
- a szükséges készségek,
- a kezdeményezés versenylőnye és hozzáadott értéke,
- a fenntarthatóság,
- a piacképesség.

ARTISTIC

Egy új vállalkozói projekt születése vagy megvalósulása a szervezeti modell felépítésének lépcsőfokain is végigmegy. Ezért is fontos az új, potenciális vállalkozás lehetséges jogi formájának és felépítésének a megfelelő tervezése, annak üzleti sikerességét szem előtt tartva.

A terület tapasztalatainak vizsgálata alapján kiderült, hogy - bár ez országról országra eltér - a művészeti kézműves ágazathoz kapcsolódó tevékenységek általában partnerkapcsolatok formájában valósulnak meg (egyéni vállalkozás vagy vállalkozás közös név alatt). Egyéb jogi formaként a korlátolt felelősségű társaság jelenik meg.

Ami a tevékenységek jogi formáját illeti a kulturális területen, Olaszországban túlnyomórészt szövetkezeti jellegű formában valósulnak meg a tevékenységek. Az alapító okirat és az alapszabály elkészítése során azokat az eljárásokat, formákat kell előnyben részesíteni, amelyek közelebb állnak az adott társadalmi célhoz, a szövetkezet tagjai közötti kölcsönösség figyelembevételével.

2.4 Alaptevékenység

Minden partnerrégióban létrejöttek úgynevezett szellemi kulturális örökség pontok, ahol a bemutatásra kerülő eszközkészlet rendelkezésre áll. Ezt egyéni konzultációk, egyéni és/vagy csoportos tanácsadás, valamint workshopok formájában fogják felhasználni, amelyek a szellemi kulturális örökség azon helyi szereplőinek szólnak, akik vállalkozási szándékkal vagy vállalkozói potenciállal rendelkeznek.

CÉLCSOPORTOK

A szellemi kulturális örökséghez kapcsolódó képzők / közvetítők a következők lehetnek:

- helyi szellemi kulturális örökség mediátorok;
- a különböző ágazatok mediátorai;
- üzleti támogató szervezetek;
- munkaügyi tanácsadók;
- a helyi oktatási rendszer;
- szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos egyéb szervezetek.

A szellemi kulturális örökség szereplői, akiket szellemi kulturális örökség képzők / mediátorok segítenek:

- helyi szellemi kulturális örökség szereplői,
- idősebb kézművesek;
- hagyományos tudás birtokosai;
- szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos induló vállalkozások;
- egyéb érdekcsoportok.

ARTISTIC

3. Működési elemek és kihívások az eszközök iránymutatásainak végrehajtásához

3.1 A működés fő elemei kulcsfontosságúak a működéshez

- **Objektív képesség:** képesség a szellemi kulturális örökségi kezdeményezésekkel és szereplőkkel kapcsolatos ötletek / kezdeményezések tulajdonosainak azonosítására.
- **Szubjektív képesség:** képesség arra, hogy egy ötletben rejlő lehetőségeket elemezzük, a kulturális örökséggel kapcsolatos kritikus kérdéseket beazonosítsuk a vállalkozók támogatása érdekében, valamint, hogy a munkacsoport hasznos útmutatást legyen képes nyújtani.

3.2 Kezdeti kihívások

A nehézség abban rejlik, hogy egy általános, minden országra kiterjedő (transznacionális) eszközkészletet kell kidolgoznunk, melyben különösen a végrehajtás területén adódhatnak kihívások, melyek a következők:

- tudatosság- és ismeret hiánya a szellemi kulturális örökség fontosságának tekintetében, valamint a helyi és regionális szereplők felkészültségének mértéke a szellemi kulturális örökséghez kapcsolódó fejlesztések, tevékenységek szempontjából;
- a helyi szellemi kulturális örökséghez kapcsolódó szereplők következtetlensége a vállalkozói kezdeményezések kidolgozásában;
- az értékelő eszköz érvényessége (azaz alkalmazható-e) a szellemi kulturális örökség minden típusa esetén;
- az értékelési eszköz alkalmazkodóképessége a különböző regionális helyzetekhez;
- a jogi rendszerek, a társasági formák, az adószabályozás és a technikai különbségek;
- a partnerségben alkalmazott terminológiák - az egységes struktúrához való alkalmazkodás lehetséges nehézségei;
- fordítási kockázatok - itt az idő és a minőség a két legfontosabb kockázati tényező;
- az eszköz fenntarthatósága és karbantartása - az információk naprakészen tartása.

4. Továbbképzési szükségletek és a tréning moduláris felépítése

A szolgáltató-üzemeltető személyzetnek, mediátoroknak az alábbi követelményeknek kell megfelelniük:

- a szellemi kulturális örökség jelentőségének felismerése;
- szellemi kulturális örökségben rejlő potenciál ismerete;
- a kulturális szereplők vállalkozói környezetének ismerete;
- jogi kérdések gyakorlati ismerete, üzleti tanácsadással kapcsolatos tapasztalat;
- az ARTISTIC online eszköztár ismerete;
- legalább felhasználói számítógépes ismeretek;
- interperszonális készségek, amelyek lehetővé teszik szakmai ismeretek és tapasztalatok megosztását, másokat cselekvésre ösztönözve;
- empátia.

A szolgáltatók képzésének a következő fő témákra kell kiterjednie:

- a) általános képzés a kommunikációs készségekről és a tárgyalási sajátosságokról (emberekkel való bánásmód);
- b) képzés és ismeretek a szellemi kulturális örökségről, valamint annak megóvásának és érvényesítésének szükségességéről („A szellemi kulturális erőforrások azonosításának kézikönyve”);
- c) tanácsadói képzés a kockázatok- és a lehetőségek értékelése kapcsán (induló projektek);
- d) képzés a jogi formákról, a törvényi rendelkezésekről és az ágazati rendeletekről;
- e) ARTISTIC eszközök ismerete (szellemi tulajdonjog védelme, finanszírozási módszerek, kommunikációs készségek);
- f) pénzügyi és nem pénzügyi hálózati tudatosság;

5. Lehetséges értékelés és monitoring területek

Az eszköz alkalmazásának és megvalósításának kiértékelése a következő módokon lehetséges: kérdőívek, felmérések, interjúk, a szellemi kulturális örökség irodáinak mediátorai által végzett megfigyelések, a helyi szereplők dokumentumainak elemzése a mediátorok jelentései alapján.

Az értékelés továbbá lehetővé teszi az eszköztár hatékonyságának felmérését a szellemi kulturális örökség helyi szereplői véleményének összegyűjtése által.

6. A szolgáltatás jövőbeli kiterjesztése és továbbfejlesztése

A szolgáltatás az információs háttér frissülésével, valamint a szellemi kulturális örökség kezdeményezések azonosítási módszerének finomhangolásával tovább fejlődik, miközben olyan elemekkel egészül ki, amelyek fontos stratégiai alapot szolgáltatnak a szellemi kulturális örökséghez kapcsolódó hatékony és fenntartható vállalkozói kezdeményezésekhez.

A folyamat sokban függ a társadalomban zajló társadalmi-gazdasági és kulturális változásoktól, beleértve a szellemi kulturális örökség letéteményeseinek hozzáállását, a kedvezményezettek, valamint az állami és pénzügyi befektetők, illetve a társadalmi szemléletmódot is.

A szolgáltatás frissítésének, aktualizálásának a szükségessége a mediátorok jelentéseinek függvénye, illetve konzultációt kell folytatni a helyi tanácsadó csoportokkal is.

KAPCSOLATTARTÓ

PP2: Veneto régió

Elisa Bertoni:

elisa.bertoni@regione.veneto.it

Giulio Cavinato:

giulio.cavinato@regione.veneto.it

ű

 www.facebook.com/projectARTISTIC

 www.linkedin.com/in/artistic-project

 @ARTISTIC_CE

 @projectartistic